

राज्यातील आदिवासी जिल्ह्यामध्ये आदिवासी कुटुंबाच्या परसबागेत फळझाडे व भाजीपाला लागवडीची योजना सन २०२३-२४ मध्ये राबविण्यासाठी रु. ३.६३ लाख निधी वितरीत करण्यास मान्यता देणेबाबत.(लेखाशिर्ष- २४०१ A८०६)

महाराष्ट्र शासन

कृषि,पशुसंवर्धन,दुग्धव्यवसाय विकास व मत्स्यव्यवसाय विभाग,
शासन निर्णय क्र.आपयो-२०२३/प्र.क्र. १३३/९अ

हुतात्मा राजगुरु चौक,मादाम कामा रोड,

मंत्रालय विस्तार, मुंबई ४०० ०३२.

दिनांक- १९ जानेवारी, २०२४

वाचा:-

- १) वित्त विभाग, शासन परिपत्रक क्र: अर्थसं-२०२३/प्र.क्र. ४०/अर्थ-३, दि. १२/०४/२०२३
- २) कृषी व पदुम विभाग, शासन निर्णय, क्र. आपयो-२०२३/प्र.क्र. १३३/९अ, दि. १२/०६/२०२३
- ३) कृषी व पदुम विभाग, शासन निर्णय, क्र. आपयो-२०२३/प्र.क्र. १३३/९अ, दि. २०/०७/२०२३
- ४) संचालक (फलोत्पादन), कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे यांचे जा. क्र./कृआ/ फलो-३/आपयो २३-२४/अनु.मा./४३/२०२३, दि. १२/१२/२०२३
- ५) आदिवासी विकास विभाग, शासन निर्णय, क्र. बीयुडी-२०२३/प्र.क्र.०७/कार्यासन-६, दि. १७/०१/२०२४

प्रस्तावना :-

आदिवासी घटक कार्यक्रमांतर्गत राज्यातील १४ जिल्ह्यांतील आदिवासी भागातील कुपोषणाचे प्रमाण कमी करण्याच्या उद्देशाने व आदिवासी बांधवांना पौष्टिक आहार पुरविण्यासाठी, आदिवासी कुटुंबाच्या परसबागेत पौष्टिक भाजीपाला व फळांची निवड करून त्याची लागवड करण्यास प्रोत्साहन देण्यासाठी “आदिवासी कुटुंबाच्या परसबागेत फळझाडे व भाजीपाला लागवड” ही योजना राज्यात सन २००३-०४ पासून राबविण्यात येत आहे. सदर योजना राबविण्याकरीता सन २०२३-२४ या आर्थिक वर्षात रु. ३६.३० लाख इतका निधी अर्थसंकल्पित करण्यात आलेला असून उपरोक्त वाचा येथील क्रमांक २ येथील शासन निर्णयान्वये अर्थसंकल्पित निधाच्या मर्यादेत प्रशासकीय मान्यता देण्यात आली आहे. उक्त योजनेअंतर्गत उपरोक्त वाचा येथील क्रमांक ३ येथील शासन निर्णयान्वये रु. ३.६३ लाख निधी आयुक्त (कृषि) यांना वितरीत केलेला आहे. आता आदिवासी विकास विभागाने उपरोक्त वाचा येथील क्रमांक ५ येथील शासन निर्णयान्वये (२४०१ A८०६) या लेखाशीर्षाखाली सन २०२३-२४ करीता रु. ३.६३ लाख इतका निधी कृषि विभागाकडे वर्ग केला आहे. सदर निधी कृषि आयुक्तालयास वितरीत करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती. त्यास अनुसरून शासन पुढीलप्रमाणे निर्णय घेत आहे.

शासन निर्णय :-

राज्यातील ठाणे, पालघर, पुणे, नाशिक, धुळे, नंदूरबार, जळगांव, अहमदनगर, नांदेड, यवतमाळ, गडचिरोली, चंद्रपूर, अमरावती व गोंदिया या १४ जिल्ह्यातील ‘आदिवासी कुटुंबाच्या परसबागेत फळझाडे व भाजीपाला लागवडीची योजना’ सन २०२३-२४ मध्ये राबविण्यासाठी रुपये ३.६३ लाख (रुपये तीन लाख त्रेसष्ट हजार फक्त) इतकी रक्कम खर्च करण्यास वित्तीय मान्यता देण्यात येत आहे.

२. या योजनेसाठी होणारा खर्च सन २०२३-२४ या वर्षाकरीता मंजूर व अर्थसंकल्पित केलेल्या तरतुदीतून पुढील लेखाशिर्षाखाली खर्ची टाकण्यात यावा.

"मागणी क्र.टी -५,

२४०१- पीक संवर्धन,

(७९६), जनजाती क्षेत्र उपयोजना

(०१) (३६) आदिवासी कुटुंबाच्या परसबागेत फळझाडे व भाजीपाला लागवड करणे (कार्यक्रम)

(२४०१ A८०६)

३३ अर्थसहाय्य."

३. आदिवासी कुटुंबामध्ये कुपोषणाचा प्रश्न मोठ्या प्रमाणावर असल्याने विशेष बाब म्हणून उपलब्ध करून दिलेल्या तरतुदीतून झालेल्या खर्चाचा अहवाल, लेखाशिर्षनिहाय/उपलेखाशिर्षनिहाय तसेच साध्य झालेले भौतिक उद्दिष्टनिहाय माहिती, निधी उपयोगिता प्रमाणपत्र, संबंधित क्षेत्रीय अधिकारी यांनी आयुक्त, आदिवासी विकास, नाशिक, संबंधित अपर आयुक्त, आदिवासी विकास, आदिवासी विकास विभाग व कृषि व पदुम विभाग यांना प्रत्येक महिन्याच्या १० तारखेपर्यंत पाठवावी.

४. नियंत्रण अधिकारी व विभाग प्रमुख यांनी आदिवासी उपयोजना क्षेत्रात, अतिरिक्त आदिवासी उपयोजना क्षेत्रात तसेच आदिवासी उपयोजना क्षेत्राबाहेरील क्षेत्रात विविध योजनांवर केलेला खर्च स्वतंत्रपणे नोंदविला जाईल याची दक्षता घ्यावी. जेणेकरून शासनाला आदिवासी उपयोजना क्षेत्रातील व आदिवासी उपयोजना क्षेत्राबाहेरील योजनांवर होणाऱ्या खर्चावर लक्ष ठेवता येईल.

५. आदिवासी घटक कार्यक्रमांतर्गत उपलब्ध करून दिलेल्या तरतुदीतून आदिवासी उपयोजनेतील वैयक्तिक लाभाच्या योजना घेण्यात याव्यात आणि आदिवासी उपयोजना क्षेत्राबाहेरील क्षेत्रात फक्त वैयक्तिक लाभाच्या योजना घेण्यात याव्यात.

६. सदर प्रकरणी इतर कार्यवाही उपरोक्त वाचा येथील क्र. २ मध्ये नमूद केलेल्या शासन निर्णयातील तरतुदीनुसार करावी.

७. प्रस्तुत आदेश आदिवासी विकास विभाग, शासन निर्णय क्रमांक: बीयुडी-२०२३/प्र.क्र. ०७/कार्यासन-६, दिनांक १७ जानेवारी, २०२४ अन्वये त्या विभागाने दिलेल्या सहमतीनुसार निर्गमित करण्यात येत आहेत.

८. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०२४०११९१२२४४४९२०१ असा आहे. हा आदेश डिजिटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(हे. गो. म्हापणकर)

उप सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रति,

१) मा. राज्यपाल, महाराष्ट्र राज्य, राजभवन, मलबार हिल, मुंबई.

- २) मा.मंत्री (फलोत्पादन), मंत्रालय, मुंबई-३२.
- ३) अपर मुख्य सचिव (कृषि), कृषि व पदुम विभाग, मंत्रालय, मुंबई-३२.
- ४) सचिव, आदिवासी विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई-३२.
- ५) आयुक्त (कृषि), कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे.
- ६) आयुक्त (आदिवासी विकास), महाराष्ट्र राज्य, नाशिक.
- ७) अपर आयुक्त, आदिवासी विकास नाशिक/नागपूर/ठाणे/अमरावती.
- ८) व्यवस्थापकीय संचालक, महाराष्ट्र राज्य फलोत्पादन आणि औषधी वनस्पती मंडळ, पुणे.
- ९) संचालक (फलोत्पादन), कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे.
- १०) सर्व विभागीय कृषि सहसंचालक, महाराष्ट्र राज्य.
- ११) सर्व प्रकल्प अधिकारी, एकात्मिक आदिवासी विकास प्रकल्प.
- १२) सर्व जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी, महाराष्ट्र राज्य.
- १३) महालेखापाल-१/२ (लेखा व अनुज्ञेयता) (लेखा व परिक्षा), महाराष्ट्र, मुंबई/नागपूर.
- १४) अधिदान लेखाधिकारी, मुंबई.
- १५) सहायक संचालक (लेखा), आयुक्त (कृषि) यांचे कार्यालय, पुणे.
- १६) ग्रंथपाल, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय ग्रंथालय, विधानभवन, मुंबई.
- १७) माहिती व जनसंपर्क संचालनालय, मंत्रालय, मुंबई-३२ (प्रसिध्दीसाठी).
- १८) कक्ष अधिकारी, कार्यासन क्र. ६, आदिवासी विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
- १९) कक्ष अधिकारी, कार्यासन २अ, कृषि व पदुम विभाग, मंत्रालय, मुंबई . ४०० ०३२.
- २०) विविध राष्ट्रीय मंडळावरील महाराष्ट्राचे सदस्य म्हणून कार्यरत असलेल्या जिल्ह्यातील व्यक्ती, राज्यातील फळे/फुले उत्पादक संघाचे प्रतिनिधी,
- २१) निवडनस्ती, कार्यासन ९-अ.